

Fleere økologer har overvejet at lægge tilbage til konventionel drift, fordi de ønsker at producere mere mælk når kvoten falder væk. Det kan være svært som økolog på grund af arealkrav. Men det er ikke altid, at tilbagelægning og produktionsudvidelse giver en bedre indtjening. Arkivfoto: Jens Tønnesen

Konventionel eller økologisk produktion efter kvoteophør?

Strategi: Tilbagelægning til konventionel produktion ændrer bedriftens indtægts- og omkostningsstruktur. Derfor er det en langsigtet beslutning, som ikke bør træffes på baggrund af et enkelt års priser eller dårlig høst.

Af chefkonsulent Susanne Clausen og konsulent Arne Munk, Videncentret for Landbrug

Er der økonomi i at lægge tilbage til konventionel produktion?

Det spørgsmål har flere økologiske producenter stillet sig selv på det seneste. Kvoternes ophør, en høj mælkepris og en bedrift, som måske

er vokset fra at være optimal i forhold til økologisk produktion, er ofte nogle af de væsentligste årsager til, at fremtiden overvejes.

To formål med tilbagelægning

Der kan være to formål med at lægge tilbage. Formålet kan være at opsigte dyre forpagtninger eller måske sælge jord. Formålet kan imidlertid også være at udvide besætningen for at producere mere mælk.

Det sidste er muligt uden at skulle investere i mere jord og kvote.

Hvorvidt der er økonomi i disse strategier, det afhænger af forholdene på den enkelte bedrift. Dog giver en vurdering af opnåede regnskabsresultater på konventionelle og økologiske bedrifter et fingerpeg om det økonomiske potentiale i at lægge tilbage, idet det må formodes at resultaterne efter en tilbagelægning vil ligne dem, som man ser på til-

svarende konventionelle bedrifter.

Eksempel på tilbagelægning

Tabel 1 viser økonomien i at lægge tilbage til konventionel produktion for en økologisk bedrift med knap 200 køer, når dette sker med henblik på at udvide besætningen med 125 køer. Beregningerne er gennemført med afsæt i opnåede resultater pr. enhed (ko henholdsvis hektar) i 2012 på konventionelle og økologiske bedrifter med samme størrelse. De enkelte tal svarer således til, hvad en gennemsnitlig økologisk og konventionel mælkeproducent opnåede i 2012.

Dækningsbidraget stiger med godt en million kroner som følge af udvidelsen. Vurderet på baggrund af tabellen er det dog ikke umiddelbart fordelagtigt at lægge tilbage til konventionel produktion. Årsagen er højere omkostninger til løn og maskinstation samt øgede omkostninger til afskrivning og forrentning.

Når maskinstationsomkostningerne stiger, skyldes det, at en større andel af foderet skal bjerges. Hvor meget lønomkostningerne reelt vil stige, det afhænger af de helt konkrete forhold på bedriften. Hvis der eksempelvis er overkapacitet af arbejdskraft, kan udvidelsen betyde en bedre udnyttelse af den eksisterende arbejdskraft – og som følge deraf vil stigningen være mindre end vist i tabellen.

Tabellen er baseret på opnåede resultater i 2012, hvor mælkeprisen var 2,52 kr. pr kg EKM, og forskellen i mælkeydelse pr. ko er godt 1.000 kg EKM. I dag er mælkeprisen væsentlig højere, og regnskabsresultater for 2013 viser,

at forskellen i mælkeydelsen pr. ko på konventionelle og økologiske bedrifter er steget.

Begge dele vil påvirke økonomien i at lægge tilbage. Hvis mælkeprisen eksempelvis er tre kr. pr. kg, og forskellen i mælkeydelse pr. ko er 1.200 kg EKM, bliver nedgangen i resultatet cirka 156.000 kr. mindre end vist i tabel 1.

Kun et fingerpeg

De viste resultater giver et fingerpeg om økonomien i at lægge tilbage til konventionel produktion. Hvis vi bruger tallene for en gennemsnitlig økologisk og konventionel bedrift,

3

Gode råd

- 1 Lav en beregning med udgangspunkt i din egen bedrift, hvis du overvejer at lægge om fra økologisk til konventionel drift.
- 2 Hav fuld klarhed over dine motiver for at omlægge, og hvilke gevinster du ønsker at realisere ved en eventuel tilbagelægning.
- 3 Lad langsigtede prisforventninger lægge til grund for beregningen og din vurdering.

er der hverken med 2012- eller 2013-tallene økonomi i at lægge tilbage til konventionel produktion.

Økonomien afhænger imidlertid i høj grad af de individuelle forhold på bedriften, og derfor kan resultatet se markant anderledes ud på den enkelte bedrift. Det er afgørende, at der regnes på økonomien i at lægge tilbage på baggrund af de specifikke forhold på bedriften. Beslutningen om at lægge tilbage er strategisk, og den skal således bero på de langsigtede prisforventninger og ikke et enkelt års høje/lave priser.

Table 1 De økonomiske konsekvenser af at lægge tilbage til konventionel produktion og samtidig udvide besætningen med 125 køer.

	Nu-situation	Efter omlægning	Ændring
Antal køer	192	317	125
Mælkeydelse pr. ko, kg EKM	8.085	9.110	1.025
Antal ha	253	253	-
Antal ha forpagtet	89	89	-
	1.000 kr.		
Dækningsbidrag	3.925	4.976	1.050
Kontante kapacitetsomkostninger			
Brændstof	-184	-252	-68
Maskinstation	-550	-742	-192
Vedligehold grundforbedring	-19	-19	-
Vedligehold markredskaber	-135	-135	-
Ejendomsskat	-35	-35	-
Lønomkostninger	-669	-922	-253
Energi	-130	-176	-46
Vedligehold bygninger mv.	-42	-52	-11
Vedligehold staldinventar	-173	-248	-75
Investeringer over driften	-23	-23	-
Vedligehold andet inventar	-55	-55	-
Forsikringer	-93	-104	-11
Rådgivningsomkostninger	-83	-102	-19
Diverse omkostninger	-123	-136	-13
Kontante kapacitetsomkostninger	-2.313	-3.001	-688
Nuværende driftsmæssige afskrivninger	-766	-766	-
Nuværende EU støtte	754	754	-
Nuværende finansieringsomkostninger	-1.398	-1.398	-
Ekstra omkostninger til afskrivning og forrentning*		-618	-618
Driftsresultat	202	-54	-255

*Investering pr. ko inklusive opdræt: 59.500 kr. heraf 9.000 kr. i dyr, levetid: 20 år, rente: 6 pct.